Жаргалант сумын байгальд ээлтэй 12 жилийн 2-р сургууль

Уриа: Тус сургууль нь “×àíàðòàé ñóðãàëò - ç°â ò°ë°âøèë áèäíèé èðýýä¿é. Ýêîëîãèéí áîëîâñðîë-èðýýä¿éí áàòàëãàà” гэсэн уриатай.

Áèä òàðüæ, óñàëæ, à÷èëæ, àìæèëòààðàà áàõàðõàíà.
Áèä õýëëýëöýíý, ò°ë°âë°í°, ñîðüæ òóðøèíà, òîîöîîëíî, àæèë áîëãîíî, àìüäðàõ àðãà óõààíä ñóðíà, ñóðãàíà.
Áèä ýêî áîëîâñðîë ýçýìøèæ, Áàéãàëü ýýæýý õàìãààëæ, èðýýä¿éí àìüäðàëûí áàòàëãààòàé îð÷èíã áèé áîëãîõîä õóâü íýìðýý îðóóëíà.

Логооны тайлбар:

Õ¿ðýí áîð - Õ°ðñ
Öýíõýð – Óñ
Öàéâàð öýíõýð – Àãààð ìàíäàë
Øàð – Íàð
Ìîä – Àìüä îðãàíèçì
Íîì – Ñóðãàëò ãýñýí àãóóëãàòàé áèîãåöåíîçûã èëýðõèéëñýí áîëíî.

1. **Түүхэн замнал :** Òóñ ñóðãóóëü íü 1969-1970 îíû õè÷ýýëèéí æèëä Õ°ä°ëì°ð ïîëèòåõíèêèéí 8 æèëèéí II äóíä ñóðãóóëü íýðòýéãýýð áàãøèéí ñóðãóóëèéí áààç äýýð 20 áàãø àæèë÷èí , 511 ñóðàã÷èäòàéãààð áàéãóóëàãäàæ àíõíû çàõèðëààð Õàðòîëãîé õè÷ýýëèéí ýðõëýã÷ýýð Äîãñîì íàðûí óäèðäëàãàòàéãààð áàéãóóëàãäñàí.

1978-1979 îíû õè÷ýýëèéí æèëä çàõèðàë Î.Ñýðæèéí óäèðäëàãûí äîð 10 æèëèéí ñóðãóóëü áîëîí °ðã°æñ°í 2011 îíû õè÷ýýëèéí æèëä 1490 гаруй ñóðàã÷èä, 100 ãàðóé áàãø àæèë÷èäòàé áîëæ 30 ãàðóé àíãè êààèíåòòýé æèëä 30-35 ò°ðëèéí ñîíãîí ñåêö õè÷ýýëýäýã ç°âë°õ áàãø 3, òýðã¿¿ëýõ çýðýãòýé áàãø 34, àðãà ç¿é÷ çýðýãòýé áàãø 24 áîëæ íèéò áàãø íàðûí 89 õóâü íü çýðýãòýé áîëæýý.

2. **Байгальд ээлтэй сургууль:** 2007-2008 оны хичээлийн жилд энэхүү төсөлд хамрагдсан.

Нэгдүгээр алхам: Эко зөвлөл байгуулах

2010-2011 оны xè÷ýýëèéí æèëä ýêî ç°âë°ë íü ç°âë°ëèéí òýðã¿¿ëýã÷èä 11-ýýñ ãààíà ç°âë°ëèéí á¿ðýëäýõ¿¿íä ñóðãóóëèéí áàãø íàðààñ 15, ýöýã ýõèéí ò°ë°°ë°ë 5, 6-11-ð àíãèéí á¿ëýã á¿ðýýñ 3-5 ñóðàã÷èä, ýêî êëóáûí 6 õàìò îëíû á¿ðýëäýõ¿¿íòýéãýýð àæëàà ÿâóóëæ èðýâ. Ò°ë°âë°ãäñ°í àæèëäàà ÿðèëöëàãà õèéõ, ä¿ãíýõ, àñóóäàë øèéäýõ, øèéäâýðë¿¿ëýõ çýðãýýð ñóðàã÷èä, ýöýã ýõ, ç°âë°ëèéí ãèø¿¿ä ñóðãóóëèéí çàõèðãààòàé õàìòðàí àæëàà çîõèîí áàéãóóëäàã. Ñóðãóóëèéí çàõèðãààòàé õàìòðàí ñóðãóóëèéí ñòðàòåãè ò°ë°âë°ã°°íä: Õ¿¿õýä çàëóó÷óóä, ýöýã ýõ, áàãø íàðûí áàéãàëü îð÷íû òàëûí ìýäëýã, õàìãààëàõ í°õ°í ñýðãýýõ ìýäëýãèéã äýýøë¿¿ëæ, áàéãàëüä ýýëòýé õàíäàõ ç°â çàí ¿éëèéã ò°ë°âø¿¿ëæ áàéãàëü îð÷íû ñàíàà÷ëàãûã ñóðãóóëèàñ ýõëýëòýé áîëãîõîä ìàíëàéëàã÷ ñóðãóóëü áîëãîõ.

Хоёрдугаар алхам: Сургуулийн дотоод, гадаад орчныг үнэлэх

Ñóðãóóëèéí ãàäààä îð÷íû õóâüä íîãîîí áàéãóóëàìæ æèëèéí ñàéæèð÷ ãàäíà öýâýðëýãýý îð÷íû àðèóí öýâýð, õîã õàÿãäàë áàãàññàí õîãîî õîãèéí öýãò òºâëºð¿¿ëæ òîãòìîë à÷èõ ¿éë àæèëëàãàà òîãòìîëæñîí.

Àíãè òàíõèìûí öýâýðëýãýý, òîîñæèëò, àãààðæóóëàëò, ãýðýëò¿¿ëýã, äóó øóóãèàí, óñíû àëäàãäàë, ýð÷èì õ¿÷íèé ¿ðã¿é çàðäàë æèëèéí ñàéæèðàí ºì÷ õàðèóöàã÷èéí õàðèóöëàãà ñàéæèð÷ áàéãàà.

Гуравдугаар алхам: Үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулах

Сургуулийн “эко сан”-ã ñóðãóóëèéí çàõèðãààòàé õàìòðàí áàéãóóëæ ñóðãóóëèéí ãàäíà, äîòíî íîãîîí áàéãóóëàìæèéã àð÷ëàõ õàìãààëàõ ºðãºæ¿¿ëýõ, áàéãàëü ýêîëîãèéí òàíèí ìýäýõ¿é ñóðãàëò ñóðò÷èëãààã ¿ð ä¿íòýé ÿâóóëàõ, Èðãýíèé áîëîâñðîë õè÷ýýëèéí ÷àíàð ºãººæèéã ñàéæðóóëàõ, ñóðãóóëü îð÷èí õàìò îëîíäîî õ¿ì¿¿íëýã ñàéí ¿éëñ á¿òýýõýä ñàíàà÷ëàãà ãàðãàí àæèëëàæ àìæèëòàíä õ¿ðñýí áàãø, ñóðàã÷, ýöýã ýõ, õàìò îëíûã óðàìøóóëæ àëäàðøóóëæ áàéõ çîðèëãî á¿õèé ¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëíà.

- Õ¿¿õýä çàëóó÷óóä, ýöýã ýõ, áàãø íàðûí áàéãàëü îð÷íû òàëûí ìýäëýã, õàìãààëàõ íºõºí ñýðãýýõ ìýäëýãèéã äýýøë¿¿ëæ, áàéãàëüä ýýëòýé õàíäàõ çºâ çàí ¿éëèéã òºëºâø¿¿ëæ áàéãàëü îð÷íû ñàíàà÷ëàãûã ñóðãóóëèàñ ýõëýëòýé áîëãîõîä ìàíëàéëàã÷ ñóðãóóëü áîëãîõ.
- Ñóðãóóëèéí ýäýëáýð ãàçàð äàõü íîãîîí áàéãóóëàìæèéí ÷àíàð, ºãººæ, òàíèí ìýäýõ¿éí ¿ð àøèã à÷ õîëáîãäëûã óëàì ñàéæðóóëàõ.
- Íîãîîí áàéãóóëàìæàà 100 ìîäîîð, ¿ðæ¿¿ëãèéí ìîäûã 300 -400 øèðõýã ìîíîñ, øàð õóàéñààð íýìýãä¿¿ëýõ
- Öýöãèéí õ¿ëýìæ áàéãóóëàõ óëìààð àéìãèéí òºâèéí ãóäàìæ òàëáàéã àéìàã áàéãóóëàãäñàíû 250 æèë, Àðäûí õóâüñãàëûí 90 æèëèéí îéã óãòàæ öýöýãæ¿¿ëýõ
- Ñóðãóóëèéí çàõèðãààòàé õàìòðàí 2011 îíû òºãñºã÷äèéí ýðäìèéí áàÿðûí ¿åýð 1000 öýöãèéí áàÿð õèéæ
- Õàìãèéí îëîí ñàéõàí öýöýãòýé àíãè, áàãø
- Õàìãèéí îëîí òºðºë ç¿éëèéí öýöýãòýé àíãè, áàãø
- Ñóðãóóëèéí õàìãèéí ñàéõàí öýöýã
- Õàìãèéí ñàéí àæèëëàãààòàé ýêî êëóáûí àíãè õàìò îëíûã øàëãàðóóëæ óðàìøóóëíà.
- Цэцгийн хүлэмжтэй болно

Дөрөвдүгээр алхам: Хяналт үнэлгээ

Үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний биелэлт, үр дүн, байгаль орчны боловсрол олгох хичээлийн хөтөлбөрийн хэрэгжилт ямар байгааг сургуулийн удирдлагууд хяналт тавин ажилладаг.

Тавдугаар алхам: Шинэ техник, технологи ашиглан сургалт зохион байгуулах

2010 îíû õè÷ýýëèéí æèëä áàãà äóíä àõëàõ àíãèóäàä äàâõàðäñàí òîîãîîð 1640 öàãèéí Èðãýíèé áîëîâñðîë õè÷ýýë îðñíû 1200 öàã áóþó 73,2%-ä íü ýêî õè÷ýýë îðæýý áóñàä öàãóóäàä äààëàãà, àÿëàë ýêñêóðñûí õè÷ýýë¿¿äèéã îðîí íóòãèéí íºõöºëä çîõèöóóëàí ÿâóóëñàн.

Зургаадугаар алхам: орон нутгийн байгаль орчныг хамгаалахад олон нийтийн оролцоог дээшлүүлэх

Ã¿í ºðìèéí õóäàãòàé áîëñíû ¿ð ä¿íä 2010 îíû õè÷ýýëèéí æèëä õè÷ýýë òóðøëàãûí òàëáàéí áîëîí ñóðãóóëèéí ýäýëáýð ãàçðûí ìîäíóóä ºìíºõ æèë¿¿äýýñ èë¿¿ ñàéí óðãàëàà.

Àéìãèéí Áàéãàëü îð÷èí àÿëàë æóóë÷ëàëûí ãàçàðòàé õàìòðàí Àéìãèéí òºâèéí ñóðãóóëèóäûí äóíä Áàéãàëü îð÷íûã õàìãààëàõ íýã ñàðûí àÿí çîõèîí áàéãóóëæ ñóðãóóëèóäûí íýãäñýí ä¿íãýýð III äóãààð áàéðàíä îðæ ýíý àæëûí õ¿ðýýíä äóíä àõëàõ àíãèóä ÷àöàðãàíà ò¿¿õ òàëáàéä àæèëëàõ, Óëààí áîãî÷èéí ðàøààíû îð÷ìûí õîãèéã öýâýðëýõ, áàãà àíãèóä õîò òîõèæóóëàõàä 600 ãàðóé óóò íàâ÷ ò¿¿æ òóøààñíû äýýð ñóðãóóëèéí ýäýëáýð ãàçàð áîëîí ñóðóóëèéí îð÷èí òîéðîíä ÷óëóó ò¿¿õ, õîã öýâýðëýõ àæëóóäûã õèéëýý ýíý àæèëä áàãà àíãèóä ò¿¿íèé äîòðîîñ 4,5 äóãààð àíãè õàðèóöñàí áàãø íàð àíãèà ñàéí çîõèîí áàéãóóëàâ. Õàìãèéí ñàéí àæèëëàãààòàé ýêî êëóáûí àíãè õàìò îëíûã øàëãàðóóëæ óðàìøóóëíàТөслийн зүгээс манайд иж бүрэн компьютер болон гарын авлага, хаяг самбар, тараах материал, мод, цэцгийн үр зэргээр тусламж үзүүлсэн.

Долдугаар алхам: Байгальд ээлтэй сургууль болох зорилтыг хэрэгжүүлэх талаар бүх талын үйл ажиллагааг идэвхижүүлэх

Эко код, уриа, лого: Уриа: Тус сургууль нь “×àíàðòàé ñóðãàëò - çºâ òºëºâøèë áèäíèé èðýýä¿é. Ýêîëîãèéí áîëîâñðîë-èðýýä¿éí áàòàëãàà” гэсэн уриатай. /ëîãîã õàâñàðãàâ./

Логооны тайлбар:

Õ¿ðýí áîð - Õºðñ

Öýíõýð – Óñ

Öàéâàð öýíõýð – Àãààð ìàíäàë

Øàð – Íàð

Ìîä – Àìüä îðãàíèçì

Íîì – Ñóðãàëò ãýñýí àãóóëãàòàé áèîãåöåíîçûã èëýðõèéëñýí áîëíî

3. **Тэргүүн туршлага:** Áàéãàëüä ýýëòýé ñóðãóóëèéí 7 àëõàìûí õ¿ðýýíä ¿éë àæèëëàãààãàà Áàéãàëèéí Õºòº÷ õ¿¿õä¿¿ä íýðèéí äîð ÿâóóëæ äàðààõ ¿ð ä¿íä õ¿ðýýä áàéãàà.

    a. Áàéãàëèéí Õºòº÷ õ¿¿õä¿¿ä íýðèéí äîð ¿éë àæèëëàãààã çîõèîí áàéãóóëàã÷èä íü Ñóðãóóëèéí ýêî çºâëºëèéí äàðãà, òýðã¿¿ëýã÷èä 15 , ñóðàã÷äûí ýêî çºâëºëèéí äàðãà, á¿ëýã á¿ðä 3-5 ñóðàã÷èäòàé ýêî çºâëºëèéí ãèø¿¿ä ,ª âëèéí ÿðãóé, ªñºõ íàõèà, Íàõèà , Öýöýãõýí, Àëòàí íàâ÷, Íîãîîí òºãºë ãýñýí 6 ýêî êëóáóóä áàãø ñóðàã÷èä ýöýã ýõ÷¿¿ä ,áàéãóóëëàãà õàìò îëíû äóíä ººðñäèéí ñàíàà÷ëàãààð áîëîí ýêî çºâëºëèéí

ãàðãàñàí õóâààðèéí äààãó ¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëäàã æèøýý íü õè÷ýýëèéí æèëä Áàéãàëèéí òýìäýãëýëò 10 °äðèéã æèë á¿ð íýã êëóá 1-2 òýìäýãëýëò °äð¿¿äèéã õàðèóöàí ÿâóóëæ õýâøñýí

b. Cурãóóëèéí ãàäíà , äîòíî ¿íýëãýýã 7-îîñ äýýø àíãèóä æèëä íýã óäàà õèéæ àíãè õàìò îëíîîðîî õýëýëöýí õýâøìýë áîëãîõ ç¿éë, çàñàõ, øèéäâýðë¿¿ëýõ ç¿éë¿¿äèéã ãàðãàæ õîëáîãäîõ ãàçàð õ¿ì¿¿ñýýð øèéäâýðë¿¿ëäýã. Æèøýý íü 2010-2011 îíû õè÷ýýëèéí æèëä °äðèéí ãýрэлтүүлэг, сургуулийн хогны асуудлыг шийдвэрлүүсэн áàéíà.

c. Àíãè á¿ðèéí ýêî ç°âë°ëèéí ãèø¿¿ä àíãèéí áàãøòàéãàà õàìòðàí 14-°°ñ ñàðûí õóãàöààíä ö°ëæèëòèéã ñààðóóëàõ, áàéãàëü îð÷íû áîëîâñðîë ýçýìøèõýä ÷èãëýãäñýí ¿éë àæèëëàãàà ÿâóóëæ, ÿâóóëñàí àæëûí òàëààð ñóðãóóëèéí ýêî ñóðòàë÷èëãààíû ñàìáàðààð ýñâýë ¿éë àæèëëàãààíû ÷èãëýëýýð ñóðòàë÷èëäàã

d. Æèë á¿ð ò°ãñ°ã÷äèéí íýðýìæèò ìîä òàðüæ õýâøñýí 2007 îíä ö°ëæèëòèéã ñààðóóëàõ ò°ñ°ëä îðîõ ¿åä 150 ãàðóé ìîäòîé áàéñàí áîë 2011 îíä 6000 ãàðóé ìîäòîé áîëñон. Мөн төсөлд хамрагдсанаар ашиглагдахгүй байсан 0.2 га хичээл òóðøëàãûí òàëáàéã æèë á¿ð ò°ìñ õ¿íñíèé íîãîî òàðüæ àøèãëàäàã áîëñîí øèíýýð ñóðãóóëèéí ýäýëáýð ãàçðûí õ¿ðýýíä 300 ì2 òàëáàé á¿õèé ç¿ëýãæñýí òàëáàé , ×àöàðãàíà, ¯õðèéí í¿ä, Áýñðýã àëèì á¿õèé 300 – ààä ìîä áóòàé æèìñ æèìñãýíèé òàëáàé, Ìîíîñ, Àã÷ , Òýõèéí øýýã ªð°ë Õàéëààñ çýðýã 600 ãàðóé ãî¸ë ÷èìýãëýëèéí ìîäíû òàëáàé Îðîí íóòãèéí ìîäíû ¿ðæ¿¿ëãèéí òàëáàé çýðýã íîãîîí áàéãóóëàìæòàé áîëæ 2008 îíä Áàéãàëü îð÷èí àÿëàë æóóë÷ëàëûí ÿàì Ìîíãîëûí àõìàä áàãø íàðûí õîëáîîíîîñ çàðëàñàí áàéãàëüä ýýëòýé íîãîîí ñóðãóóëü óðàëäààíû áîëçîëä óëñàä II áàéð ýçýëñýí. Íîãîîí áàéãóóëàìæèéíõàà óñíû àñóóäëûã øèéäâýðëýæ ìîä öýöýã òàðèõ , àð÷ëàõ õàìãààëàõ àæèë ñóðãóóëèéí õàìò îëíû õýðýã áîëñíû äýýð àéìãèéí ñóðãóóëèóä, àëáàí ãàçðóóäàä òóðøëàãà áîëæ ¿éë àæèëëàãàà °ðã°æñ°í.

e. Áàéãàëèéí Õ°ò°÷ õ¿¿õä¿¿ä ¿éë àæèëëàãààãàà Àéìãèéí áàéãàëü îð÷èí àÿëàë æóóë÷ëàëûí ãàçàð, Õàð óñ íóóðûí öîãöîëáîð, Äýëõèéí ç°í, Íîðâåãèéí òóñëàìæèéí ãàçàð . Äýëõèéí áàéãàëü õàìãààëàõ ãàçàð Õîâä õîòûí õîò òîõèæóóëàõ ãàçàð áóñàä ýêî ñóðãóóëèóäòàé ¿éë àæèëëàãààãàà õàìòðóóëàí ÿâóóëñíààð ¿ð ä¿íä õ¿ð÷ áàéãàà